

Update Coronavirus – Economische Zaken – Provincie Zuid-Holland

18 maart 2020

Wereldwijd maken wij ongekende tijden mee. Het coronavirus heeft in veel landen het openbare leven stilgelegd en ontwricht. Ook in Nederland en in Zuid-Holland zijn vergaande maatregelen van kracht. Van iedereen wordt iets gevraagd, van inwoners, van organisaties en van bedrijven. Om de verspreiding van het virus maximaal controleerbaar te houden worden discipline en uithoudingsvermogen op de proef gesteld. Veel is nog onzeker, in gezinnen en families, en ook bij het bedrijfsleven. We weten niet hoe lang deze situatie nog zal duren. Samen moeten we er het beste van maken, met oog en zorg voor elkaar.

Het coronavirus heeft een grote impact op de economie in Zuid-Holland. De Provincie Zuid-Holland is op dit moment aan het onderzoeken met welke maatregelen we de regionale economie zoveel mogelijk kunnen ondersteunen. Dit doen wij gezamenlijk met onze partners, waaronder de grote gemeenten, Greenport Nederland, de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, VNO-NCW, MKB Nederland, InnovationQuarter en de Economic Board Zuid-Holland.

Deze brief is een update van de stand van zaken van de acties die op dit moment lopen met onze partners met betrekking tot de economie. We zullen eerst ingaan op de maatregelen die het Rijk op 17 maart heeft aangekondigd en wat de Europese Unie nu onderneemt. Daarna gaan we in op de verschillende acties met betrekking tot de regionale economie en gaan we in op de eerste inzichten van de impact op enkele economische sectoren in Zuid-Holland.

Noodpakket Banen en Economie

Het Kabinet heeft op 17 maart 2020 een Noodpakket Banen en Economie gelanceerd met daarin verschillende maatregelen om de economie te helpen. In de bijlage vindt u de brief van het Kabinet aan de Tweede Kamer.

Kort samengevat omvat dit de volgende 7 maatregelen:

1. **Een noodloket.** Een compensatieregeling voor de direct hard getroffen sectoren. Dit loket biedt ondernemers een vaste tegemoetkoming van 4000 euro.
2. **Krediet oplossingen.**
 - a. Verruiming borgstelling MKB.
 - b. Regeling 'Garantie ondernemingsfinanciering' wordt verruimd.
3. **Noodfonds overbrugging werkgelegenheid.** Werknemers van bedrijven die een omzetverlies van minimaal 20% verwachten krijgen tot 90% van hun loon doorbetaald.
4. Een tijdelijke versoepelde regeling voor **ZZP'ers**. ZZP'ers kunnen voor een periode van drie maanden een aanvulling krijgen in het levensbehoud, tot het sociale minimum, hoeft niet te worden terugbetaald.
5. Alle ondernemers krijgen 3 maanden uitstel om **belasting** te betalen. Dat geldt voor iedereen.
6. **Invorderingsrente** wordt vrijwel 0% voor de Inkomsten-, Vennoot-, Omzet- en Loonbelasting.
7. Bedrijven kunnen **verlaging** van de voorlopige **aanslag** van de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting aanvragen.

IPO

Afgelopen donderdag 12 maart 2020 is in de Bestuurlijke Advies Commissie Regionale Economie (BAC RE) kort gesproken over de mogelijkheden die provincies hebben om iets te doen voor het MKB i.v.m. de coronacrisis. Met gedeputeerde Eddy van Hijum, bestuurlijk trekker van de BAC RE, is afgestemd dat we inventariseren welke acties provincies nemen voor het MKB om de gevolgen van het coronavirus te verzachten én om te delen wat voor nieuwe maatregelen er mogelijk zijn. Daarbij is primair de insteek om de inzet van het Rijk te ondersteunen/versterken en eventuele knelpunten en oplossingen gezamenlijk te delen met EZK.

Daarnaast wordt nagedacht over een vorm van monitoring van de economische impact. De monitoring kan behulpzaam zijn wanneer er Statenvragen komen en om provincies met elkaar te vergelijken. IPO kan hier een (lichte) coördinerende rol in vervullen. Aandachtspunt is dat deze monitoring wel proportioneel moet zijn m.b.t. de administratieve belasting van organisaties bij wie informatie wordt uitgevraagd en het beoogde doel.

Europese Ontwikkelingen

E Europese Ontwikkelingen

De Europese Commissie heeft het zgn. *Coronavirus Response Investment Initiative* gelanceerd. In dat kader zal de EU nog niet uitgegeven voorfinanciering uit Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF) niet terug vorderen en wordt de mogelijkheid geboden om dit in combinatie met aanvullende ESIF middelen in te zetten voor maatregelen ter bestrijding van de Corona crisis. Voor Nederland lijkt het erop dat ongeveer €25 mln. uitgegeven kan worden in deze context via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (55%), het Europees Sociaal Fonds (45%) en Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (nihil). Voor Zuid-Holland is er wellicht een mogelijkheid om de middelen in te zetten als steun aan MKB-ers die door de crisis liquiditeitsproblemen hebben, via Europese Financiële Instrumenten (zoals de Kansen voor West fondsen bij Innovation Quarter). Dit zou interessant kunnen zijn voor de portfolio bedrijven binnen deze fondsen die nu buiten de kaders van het landelijke borgstellingskrediet vallen. De komende weken worden de feitelijk beschikbare bedragen en de precieze kaders van de verordening duidelijk. Wij volgen dit op de voet om mogelijkheden voor Zuid-Hollandse MKB-ers waar mogelijk te kunnen benutten.

Regionale Ontwikkelingen

Gemeenten

Gemeenten hebben een belangrijke loket/accountfunctie richting het lokale bedrijfsleven, bijvoorbeeld bij de uitvoering van het Bbz (Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004), waarbij zzp'ers die door de uitbraak van het coronavirus in de problemen komen een beroep kunnen doen op ondersteuning. Daarom inventariseren wij momenteel:

- In hoeverre gemeenten in staat zijn de uitvoering hiervan vorm te geven en waar de provincie bij beperkingen kan ondersteunen.
- In hoeverre gemeenten aanvullende (economische) maatregelen i.v.m. de uitbraak van het coronavirus treffen.

VNO-NCW

VNO-NCW heeft een Crisisteam West ingericht om z.s.m. de vertaling te kunnen maken van de problemen in de regio met ondernemers. VNO-NCW heeft ook een loket ingericht samen met KvK.

- VNO-NCW is aan het inventariseren welke bedrijven de grootste problemen ondervinden. Op korte termijn grote liquiditeitsproblemen, lange wachttijden bij aanvragen arbeidstijdverkorting, deeltijd WW etc. Ook merken ze op dat een aantal bedrijven een direct personeelstekort heeft. Ze zien dat op dit moment terug in de belangrijke sectoren, zoals de sierteelt. Ook willen ze samen met de EBZ het Human Capital Akkoord inzetten om bedrijven zo snel mogelijk aan elkaar matchen.
- Ook is VNO-NCW een brief aan het voorbereiden namens de voorzitter VNO-NCW West met kringvoorzitter aan colleges van B&W per regio: met een dringend beroep op lokaal bestuur om te doen wat kan om ondernemers te steunen door lokale lastenverlichting.

InnovationQuarter

Vanuit de drie fondsen van InnovationQuarter: IQCapital, ENERGIQ en UNIIQ wordt er geïnvesteerd in innovatieve startups en scale-ups. De portfolio-bedrijven van IQ bevinden zich veelal in een fase waarin er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn om grote schommelingen op te kunnen vangen die een coronavirus-uitbraak mogelijk met zich meebrengt. IQ staat in deze periode in extra nauw contact met de portfolio-bedrijven om vragen te kunnen beantwoorden en mee te denken over oplossingen. Momenteel wordt door alle drie de fondsen een assessment op de portfolio-bedrijven uitgevoerd om:

1. Bewustzijn te creëren bij en dialoog te voeren met onze portfolio-companies over deze uitbraak;
2. Inzicht te verkrijgen in de mogelijk implicaties op de bedrijfsvoering;
3. Inzicht te verkrijgen in de mogelijk implicaties op de inkomsten, en
4. Inzicht te verkrijgen in welke mitigerende maatregelen er zijn getroffen of genomen moeten gaan worden.

De resultaten zullen verwerkt worden in een risico-matrix voor de hele portfolio van IQ. Per bedrijf zal er vervolgens een plan van aanpak gemaakt worden. Daarnaast is IQ met het ministerie van Economische Zaken, de provincie Zuid-Holland, collega-ROM's, TechLeap en anderen in contact om te bezien welke passende additionele steunmaatregelen er getroffen kunnen worden voor startups en scale-ups.

Economische sectoren

Samen met de Economic Board Zuid-Holland en InnovationQuarter werken we aan een analyse van de economische impact van de coronacrisis in Zuid-Holland. Dit willen we, waar mogelijk, inkleuren met specifieke info per sector en een beknopt overzicht geven van de maatregelen die er landelijk en regionaal genomen worden.

We hebben al een eerste inventarisatie gedaan naar de impact van het virus per sector. Hierbij wat we tot nu toe hebben:

Greenports

De Zuid-Hollandse tuinbouw heeft een sterke internationale oriëntatie. Nu valt er veel afzet van bloemen, planten, bomen, groenten, fruit, zaden en jong plantgoed weg. De cyclus van productie, distributie en logistiek wordt doorbroken. De financiële schade voor de tuinbouwsector in heel Nederland wordt geschat op 5 miljard euro in de periode tot half mei.

Vooraf voor wat betreft de sierteelt is de nood hoog. Royal Flora Holland geeft aan dat de sector op korte termijn 200 miljoen euro per week verlies lijdt. Voor bollen en bomen wordt door Anthos voor wat betreft de handel een bedrag van 500 miljoen euro genoemd voor de komende periode. Voor bollenkwekers, waar nu het hoogseizoen start, wordt de schade op 1 miljard begroot.

Het Groenten Fruit Huis geeft aan dat de vraag uit het buitenland voor ruimt 50% inzakt. En LTO Nederland stelt dat de financiële schade voor de sector vollegrondsgroenten naar verwachting 800 miljoen euro zal bedragen.

Dit verlies treedt op omdat de afzetmarkt wegvalt, door beperkingen op vervoer en onzekerheid bij handelaren. Ook loopt de beschikbaarheid van arbeid voor oogst en teeltwerkzaamheden hard terug, omdat arbeidsmigranten in het land van herkomst blijven. Er komen grote hoeveelheden onverkoopbare en te vernietigen producten in met name de sierteelt. De prijsvorming voor bloemen en planten is zeer laag.

De Zuid-Hollandse tuinbouw verkoopt niet alleen primaire producten maar ook kennis, bijvoorbeeld in de vorm van high tech systemen in kassen. Branchevereniging AVAG verwacht een verlies van 125 miljoen euro vanwege de corona maatregelen, op een jaaromzet van 500 miljoen euro. Dit komt omdat materialen niet beschikbaar komen, medewerkers niet kunnen reizen en de portefeuille niet gevuld raakt met nieuwe projecten.

Tuinbouwbedrijven kunnen deze plotselinge klap moeilijk opvangen. Daarom is er een regieteam geformeerd onder de vlag van Greenport Nederland. De provincie Zuid-Holland levert hier ook een bijdrage aan, zowel in de regie als in de uitvoering. Doel is om zo eenduidig en effectief mogelijk te communiceren over de maatregelen die diverse partijen zullen gaan nemen om de sector te ondersteunen, en ook de ondersteuning voor de sector zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Op dit moment wordt verwacht dat de tuinbouw gebruik zal maken van de aangekondigde steunmaatregelen op het gebied van belasting en arbeid en van het aangekondigde noodfonds. De brancheverenigingen inventariseren wat er nodig zal zijn.

In de bijlage vindt u een persbericht hierover.

Toerisme

Het karakter van deze sector maakt dat er niet of nauwelijks een inhaalmogelijkheid bestaat – de sector kan immers geen voorraad houden. Dat maakt dat onder leiding van Gastvrij Nederland, de individuele lobby-initiatieven van brancheorganisaties en andere partijen, zoals NBTC, zijn gecoördineerd in bijgesloten pleidooi richting Kabinet voor sectorspecifieke, versnelde en aanvullende steun- en herstelmaatregelen. Ten aanzien van het genoemde (inter)nationale hersteloffensief zullen

NBTC – op het moment dat daarover meer bekend wordt – contact zoeken om in nauwe samenwerking met uiteenlopende partners tot dit offensief te komen op het moment dat dit weer opportuun is en tevens af te stemmen op mogelijke lokale en regionale initiatieven.

Retail

INretail, brancheorganisatie voor (e)retailers in non-food, laat maandag weten dat de omzetten kelderen en winkels miljarden nodig hebben om dit op te vangen. Algemeen directeur Jan Meerman: 'Er ontstaan liquiditeitsproblemen in een sector die aan 400.000 mensen werk biedt. Er zijn miljarden nodig om lucht te creëren. We willen dat de overheid alle regelingen ruimhartig openstelt om ondernemers in de retail non-food te helpen overleven. Het moet mogelijk worden het betalen van alle vormen van belasting uit te kunnen stellen, nationaal en lokaal.' Volgens Meerman vindt dagelijks crissoverleg plaats met het ministerie van Economische Zaken en met MKB Nederland.

Life Sciences & Health

Evenals veel andere internationaal georiënteerde sectoren heeft het coronavirus impact op de Life Science & Health (LSH)-sector. Bijeenkomsten en congressen zijn geannuleerd. Subsidieregelingen worden opgeschort. Met name bij kleinere/startende bedrijven merken daar als eerste de gevolgen van. Veel bedrijven in de sector opereren daarnaast in internationale waardeketens en zijn voor hun werkzaamheden afhankelijk van buitenlandse toeleveranciers. Een groot aantal organisaties binnen de sector heeft een eigen beleid rond het coronavirus voor werknemers en bezoekers. Dit beleid is meestal strenger dan het RIVM beleid door de aard van de activiteiten. Daardoor is de impact op de reguliere werkzaamheden van bedrijven in veel gevallen ook fors.

Daarnaast zorgt het coronavirus voor een toenemende zorgvraag. Mensen bellen vaker de huisarts en er zijn laboratoriumtesten nodig om mogelijke virusinfecties te onderzoeken. Verder hebben GGD's en het RIVM het druk met contactonderzoek, publieksvoorlichting over de gevolgen van de uitbraak en preventiemaatregelen. Voorlopig geven zij aan dat de toestroom nog hanteerbaar is, maar op korte termijn kunnen capaciteitsproblemen ontstaan. Tegelijkertijd stijgen de inkooprijzen van geneesmiddelen. Dit zorgt voor margedruk bij groothandel en apotheek. De geneesmiddelenrijzen die zij in rekening brengen zijn namelijk gemaximeerd.

Voor sommige bedrijven in de sector zorgt de uitbraak voor een sterke toename van de werkdruk. Verschillende academie en bedrijven proberen geneesmiddelen of vaccins te ontdekken die het coronavirus kunnen stoppen. Maar liefst 268 trials lopen er al naar behandelingen en vaccins, volgens Biotechgate. Het Innovative Medicines Initiative opende een nieuwe call voor de ontwikkeling van behandelingen en diagnostiek. En afgelopen week brachten ook het Erasmus MC, UMC Utrecht en biotechbedrijf Harbour BioMed een heel klein lichtpuntje. Zij ontwikkelden een humaan antilichaam dat de ziekte lijkt te remmen. Klinisch onderzoek is nodig om deze ontdekking in mensen te valideren. Het zal echter nog een poos duren voor we daar resultaten van zien.

Handelingsperspectief Provincie

Op dit moment werken wij langs diverse lijnen en niveaus en met diverse stakeholders aan dit onderwerp. Wij inventariseren de mogelijkheden die de provincie heeft om de economische effecten voor het MKB/Bedrijfsleven te mitigeren. Hierbij kan gedacht worden aan het sneller betalen van facturen, het eventueel uitstellen van subsidieregelingen en launching customership van de provincie.

Tot slot zijn wij in contact met het ministerie van EZK over de uitvoeringscapaciteit bij de ondernemers- en subsidieloketten. Vanwege de grote toestroom aan vragen van ondernemers staat de capaciteit onder druk. De provincie kan aanbieden om hierin te ondersteunen door kundige collega's tijdelijk in te zetten bij de uitvoering van werkzaamheden.